

Statistiek

Vacatures voor technici staan langer open

ARBEIDSMARKT

Het gaat goed in de metaalsector (metaal-, machine- en elektrotechnische industrie). Gemiddeld groeide de omzet in deze sector in 2017 met 9,7 procent, en de werkgelegenheid nam sterk toe met bijna 5.000 werknemers.

Door de aantrekkelijke vraag hebben metaalsectorbedrijven meer moeite om vacatures te vervullen, zo blijkt uit de Arbeidsmarktmonitor Metaal- en Elektrotechnische Industrie die het ROA uitvoert. De figuur toont een sterke daling van het percentage vacatures dat korter dan drie maanden open staat, van 70 procent in 2015 en 2016 tot 47 procent begin 2018. Dit vertaalt zich vooral in een sterke toename van het percentage vacatures dat drie tot vijf maanden open staat.

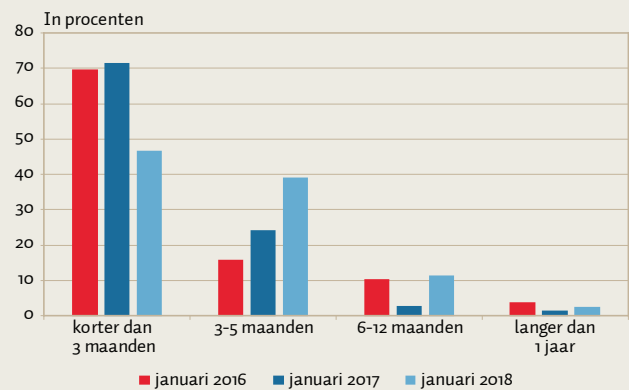
Met het oplopen van de vacatureduur is het aantal metaalsectorbedrijven dat veel of erg veel problemen ondervindt bij de werving van technici opgelopen tot 35 procent. Ook het aantal metaalsectorbedrijven dat directe gevolgen ondervindt van niet-gevulde vacatures is toegenomen, tot bijna de helft van alle bedrijven. Niet-gevulde vacatures leiden in de meeste van deze bedrijven tot toenemende werkdruk (86 procent), werk dat blijft liggen en deadlines die niet gehaald worden (58 procent), levertijden die langer worden (56 procent) en hogere kosten doordat werk moet worden uitbesteed (40 procent).

Na 2008 is het aantal metaalsectorbedrijven met wervingsproblemen voor technische functies niet meer zo groot geweest als nu het geval is. Bovendien verwacht de meerderheid van deze bedrijven dat de groei in de sector in 2018 aanhoudt. Daardoor zal de krapte aan technici en het aantal bedrijven dat hiervan gevolgen ondervindt verder oplopen.

Metaalsectorbedrijven zullen daarom alles uit de kast moeten halen om voldoende wervingskracht te ontwikkelen, wetende dat andere bedrijven die op zoek zijn naar technici dat ook doen. Het kan een lang hoogseizoen worden op de technische arbeidsmarkt.

• **RUUD GERARDS EN JOOST VETH (ROA)**

Aantal maanden dat vacature openstaat

Noot: Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van Stichting Arbeidsmarkt en Opleiding in de Metaal- en Elektrotechnische Industrie.

Bron: Arbeidsmarktmonitor Metaal- en Elektrotechnische Industrie Jaarrapportage 2017 (2018) ROA. Rapport te vinden op ao-metaal.nl.

Aanwijzingen voor procyclisch beleid eurolanden

GROEI & CONJUNCTUUR

Uit de lenteraming van de Europese Commissie blijkt dat de economie van de eurozone verder aantrekt: de Commissie voorziet een groei van 2,4 procent in 2018 en 2,3 procent in 2019.

Tegelijkertijd kampen verschillende lidstaten nog met een hoge overheids-schuld. Die schuld komt met gemiddeld 86,5 procent van het bbp nog altijd ver boven de zestigprocentnorm uit die volgt uit de Europese begrotingsregels. Uit de lenteraming blijkt bovendien dat veel lidstaten zich dit jaar minder inspannen om begrotingstekorten terug te dringen.

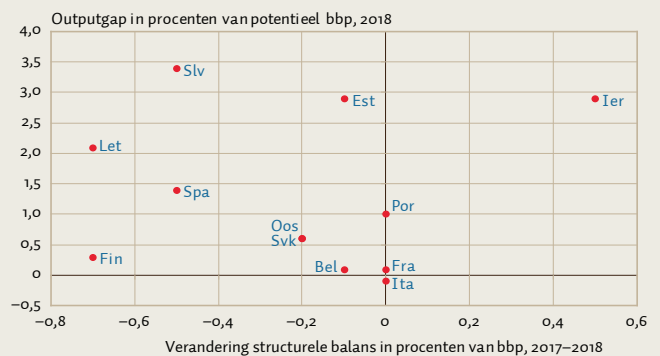
De begrotingsregels schrijven voor dat lidstaten dienen te voldoen aan een middellangetermijndoelstelling (*medium term objective*, MTO) of daar voldoende snel naartoe moeten bewegen. De MTO is het gewenste structurele begrotingssaldo op de middellange termijn, waarbij het nominale begrotingssaldo geschoond is voor conjunctuurontwikkelingen en eenmalige uitgaven.

Nederland voldoet, samen met vijf andere eurolanden, aan de MTO. Voor de overige twaalf eurolanden die nog niet voldoen aan de MTO is in de figuur hun begrotingsinspanning dit jaar (horizontale as) afgezet tegen de stand van de conjunctuur (verticale as). De begrotingsinspanning is gedefinieerd als het verschil tussen het structurele begrotingstekort in 2017 en 2018. De stand van de conjunctuur is bepaald aan de hand van de outputgap, het verschil tussen potentiële output en daadwerkelijke output in een lidstaat.

Uit de figuur volgt dat de economieën van alle twaalf lidstaten zich in 2018 op hun potentieel of in hoogconjunctuur bevinden, behalve Italië. Aan de andere kant laat de figuur zien dat het structurele begrotingstekort in bijna al deze lidstaten verslechtert. Deze combinatie zou een indicatie kunnen zijn

van procyclisch begrotingsbeleid. Begrotingsbeleid is echter idealiter anticyclisch van aard, zodat economische schokken kunnen worden opgevangen met behulp van automatische stabilisatoren in nationale begrotingen, en oververhitting van de economie zodoende wordt voorkomen. Lidstaten die nog niet op hun MTO zitten, zouden de huidige hoogconjunctuur daarom juist moeten aangrijpen om begrotingsbuffers op te bouwen en schulden terug te dringen, ook als ze voldoen aan de drieprocentnorm voor het begrotingstekort. Dat is in het belang van de lidstaten zelf en de eurozone als geheel. • **YOSHUA WITTEVEEN EN TOEP VAN DIJK (MINISTERIE VAN FINANCIËN)**

Conjunctuur en begrotingsinspanningen

Noot: Griekenland heeft vanwege het steunprogramma nog geen MTO

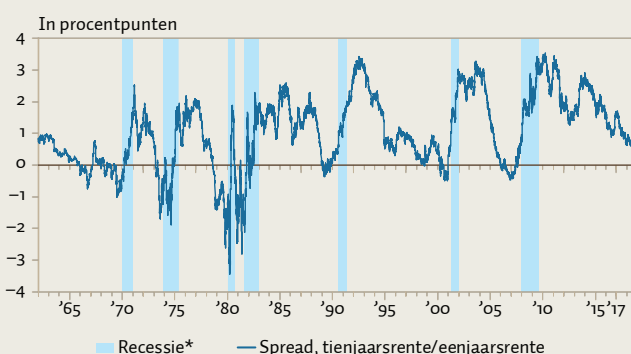
Bron: European Commission, Spring 2018, Economic Forecast

De Amerikaanse yieldcurve als voorspeller van recessies

MONETAIR

De yieldcurve van de Verenigde Staten, die de rente weergeeft op Amerikaanse overheidsobligaties met verschillende looptijden, vlakkt al geruime af. Het verschil tussen de lange tienjaarsrente en de korte eenjaarsrente daalde van 3 procentpunt in 2013 tot 0,5 procentpunt nu. Er bestaat een kans dat de spread daalt tot onder de nulgrens – een zogenaamde geïnverteerde yieldcurve. Van verschillende zijden wordt daarvoor gewaarschuwd, maar het is de vraag of die zorg terecht is.

De helling van de yieldcurve en recessies

* Volgens de definitie van het National Bureau of Economic Research

Bron: Thomson Reuters Datastream en Federal Reserve Bank of St. Louis

Een geïnverteerde yieldcurve baart zorgen, omdat het een indicator van afnemende groei is. Tussen het moment waarop de inversie optreedt en het optreden van een recessie ligt gemiddeld 6 tot 24 maanden. Alleen de inversie van eind 1965 vormt een uitzondering op deze regel (figuur). Of de huidige afvlakking van de yieldcurve ook een recessie inluidt, hangt echter af van wat de oorzaak is: een verwachte vertraging van de economische groei, of het gevoerde monetair beleid.

De forse stijging van de korte rentes is een direct gevolg van het beleid van de Amerikaanse centrale bank, die sinds eind 2015 haar beleidsrente zeven keer heeft verhoogd. De tienjaarsrente is gedurende deze periode beduidend minder gestegen en vertoont in dezelfde periode zelfs dalen. Het is mogelijk dat deze daling van de tienjaarsrente ook het gevolg is van monetair beleid, bijvoorbeeld van de kwantitatieve verruiming die de Fed gedurende de afgelopen jaren heeft doorgevoerd. In dat geval is het verloop van de spread geen voorbode van een recessie.

De afvallende yieldcurve duidt wél op een vertraging van de economische groei wanneer de lage rente niet alleen het gevolg is van monetair beleid, maar ook van een lage groei- en inflatieverwachting voor de langere termijn. In dat geval zal de lange rente de stijging van de korte rente niet volgen en zal de yieldcurve op termijn verder afvlakken en mogelijk zelfs inverteren.

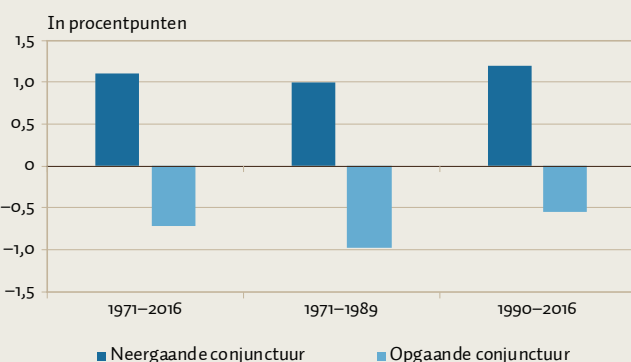
Ondanks het feit dat de spread nog niet negatief is en de afvlakking van de curve slechts gevolg van het gevoerde monetaire beleid zou kunnen zijn, lijkt het een goede zaak om hem de komende tijd in de gaten te houden. ■ **DOUWE KINGMA** (CPB)

Onderschatting conjunctuur is van alle tijden

GROEI & CONJUNCTUUR

De conjunctuur wordt structureel onderschat in ramingen voor de bbp-groei in Nederland: te optimistisch in de neergaande conjunctuur en te pessimistisch in de opgaande conjunctuur. Dat bleek uit een DNB-studie voor Nederland over de periode 1998–2015. Is dit verschijnsel typisch Nederlands en verandert deze samenhang over een langer tijdsperiode?

Gemiddelde voorspelfout bbp van vijftien OESO-landen

Noot: AUS, BEL, CAN, DEN, DUI, FIN, FRA, ITA, JAP, NED, OOS, VK, VS, ZWE, ZWI

Bron: OESO, Economic Outlook, eigen berekeningen

Om deze vragen te beantwoorden zijn de ramingen van de OESO voor vijftien ontwikkelde landen onder de loep genomen vanaf 1971. Gekeken is naar de bbp-ramingen in het najaar voor het komende jaar.

Ten eerste blijkt dat de onderschatting van de conjunctuur niet uniek is voor Nederland (figuur). Gemiddeld is de bbp-groei van de onderzochte landen in de periode 1971–2016 door de OESO overschat met 1,1 procentpunt in de neergaande conjunctuur en onderschat met –0,7 procentpunt in de opgaande conjunctuur. Onderliggend vinden we dit patroon terug voor alle onderzochte landen. De onderschatting van de conjunctuur is het kleinst bij de bbp-ramingen van Frankrijk (respectievelijk 0,9 en –0,5 procentpunt) en het grootst bij die van Zweden (respectievelijk 1,2 en –1,2 procentpunt).

Ten tweede volgt uit de figuur dat de onderschatting van de conjunctuur van alle tijden is. Als de steekproefperiode wordt opgesplitst in twee deelperiodes, 1971–1989 en 1990–2016, is in beide periodes sprake van een samenhang tussen de conjunctuur en de voorspelfouten van het bbp. Grosso modo is dit patroon eveneens terug te zien bij alle onderzochte landen. Verder valt op dat de gemiddelde overschatting van het bbp in de neergaande conjunctuur in de laatste periode – mede door de grote voorspelfout in 2009 – is toegenomen van 1,0 naar 1,2 procentpunt. De gemiddelde onderschatting van het bbp in de opgaande conjunctuur is daarentegen afgenomen van –1,0 naar –0,6 procentpunt.

■ **BAS BUTLER, DORINTH VAN DIJK EN AD STOKMAN** (DNB)